

410009

POUTNÍ MÍSTA
a
MILOSTIVÉ OBRAZY

na Moravě a v rak. Slezsku.

Část dějepisnou a popisnou

sestavil

KAREL EICHLER,
farář ve Veverské Bytyšce.

Díl I. — Část II.

V BRNĚ 1888.

V komisi Karla Winikera v Brně, Bedřicha Grosse v Olomouci
a Frant. Rívnáče v Praze.

Tiskem Moravské akc. kněhkupectví v Brně.

přibývá a skoro všichni chtějí svátostmi pokání a oltářní se obcerstvit. I v noci nepřejí si oddechu, nýbrž semo tamo při rozžehnutých svících ve skupinách stále prozpěvují a se modlí.

O pouti Příborské něco se stává, co zřídka kde nalézáme, totiž: večer a ráno o 4 hod. na věži Panence Marii překrásně vyhrávají. Což člověka unáší a až k slzám radostným nutí. A což teprve, když k hudbě zvonění se přidruží!

Nuže spomáhala jsi Matičko Příborská, spomáhejž i nadále a nedopusť, aby lid Tvůj od Tebe se odloučil, nýbrž Tebe ctil a zveleboval a tak časné i věčné spásy došel.

* * *

Okolí Příbora posvěceno je také památkami na naše slovanské věrověsty sv. Cyrila a Methoděje. V Trnávce nedaleké nachází se kříž tak zvaný cyrilo-methodějský (o čemž ještě promluvíme níže¹⁾) při „Konici“) a ve Větrkovcích je starožitný kostelík, jenž původně byl zasvěcen sv. Cyrilu a Methoději, později pak přezván svato-Václavským.²⁾

33. Kostelíček Narození Marie Panny u Hranic. *)

Město Hranice (německy Weisskirchen) vzalo jméno své dle domněnky dějezpytců odtud, že okraj ten rozprostíral se na rozhraní oněch částí

¹⁾ Časopis spolku muzejního Olom. 1886 str. 27. ²⁾ H. Krch: O kulturním významu svatých Soluňanů. 1885.

*) Prameny: Liboria Scholze: Památky města Hranic 1864. — Téhož: Teplice u Hranic v kalendáři Moravanu na rok 1883. — J. [K. R. ppára: das Marienkirchlein bei Weisskirchen, 1855.

Moravy, které na konci desátého století od Poláků zaujaty jsou.

Tenkrát krajina ta byla ještě pusta a divá zvěř obývala ji. Prvním, kdo ruku položil na bujné pralesy, je vymýtil a půdou úrodnou pluh táhl, byl řeholník z našeho stáří a zásluhami ctihodného kláštera benediktinského v Rajhradě, jménem Jurik čili Jiřík. Ten sel zde s povolením svých představených první símě vezdejšího chleba na panských nivách, první símě chleba duchovního v srdcích lidu. Pustinu daroval za to Olomoucký vévoda Bedřich r. 1169 klášteru Rajhradskému.

Benediktini založili v osadě Hranické faru a vystavěli kostel.

Dlouho však statek ten jim nezůstal. Proti všemu právu markrabě Vladislav r. 1201 jej Rajhradu odňal a dal klášteru Premonstrátskému v Hradišti u Olomouce. Již tehdy Hranice byly trhovým městečkem a padesát let později povýšeny jsou na město, které rozmanitými výsadami rychle ku značnému blahobytu povzneslo se. Opat Hradištský Chvalko dal je r. 1291 vysokými zděmi a hlubokými příkopami opevniti.

* * *

Východně od Hranic asi půl hodiny cesty, na úpatí skalnatého kopce částečně lesem porostlého, stojí **kostelíček Narození P. Marie na hřbitově**, na kterém se pochovává z přifařených osad: Černotína, Hlusova a Zbrašova. Ode hlavních dveří kostela, které jsou zastíněny dvěma košatými lípami, otvírá se překrásný rozhled po rozkošné krajině, na město, jeho bujně zelené okolí a daleko na západ. Kostelíček pochází ze 16. století (z roku

1595) a jde o něm pověst, že vystavěn jest na onom místě, kde druhdy stával farní kostel zbudovaný od mnicha Jiříka. Tomu však sotva lze dáti za pravdu.

Kdo ho stavěl a proč? Jen domněnkou lze odpověděti: R. 1430 čeští Husité pod Janem To-vačovským města Hranic dobyli a je vydrancovali. Jelikož tam delší dobu leželi, ujalo se po nich bludné učení a vzrostlo do r. 1467 tak, že obec moravských bratří (neboť tak se v pozdějších letech velká část Husitů jmenovala) odvážila se přijati do svého středu bludaře Valdenské, vyhnané z marky Braniborské. Valdenští sice hned příštího roku z Moravy byli vykázáni, bratři však pod záštitou světských pánů, do jejichž neobmezeného majetku Hranice počínaje rokem 1491 se dostaly, rozmohli se tak, že od r. 1500 měli svého pastora a r. 1510 katolickou faru v Hranicích na čas si osvojili a jsouce příčinliví, vystavěli si se schválením a za podpory své vrchnosti modlitebnu a bratrský dům pro duchovenstvo a školy a hojnými statky je nadali. Může se říci, že bludná nauka ovládla většinu obyvatelstva. V těch okolnostech katolíci sotva směli se ku své víře znáti a bezmála ani v městě svých duchovních správců neměli; proto — tak se mnozí domnívají — vystavěli si za městem kostelíček, aby tam s okolními katolíky bez vyrušování konali bohoslužby. Toť asi původ kostelíčka P. Marie. Rok stavby bude bezpochyby rok 1595, neboť ten letopočet nalézá se za hlavním oltářem.

R. 1619 nekatolická obec Hranická spolčila se proti katolickému Ferdinandu II., pravému panovníku a velezrádně s nekatolickými stavy holdo-

vala německému kalvinistovi, Falckraběti Bedřichovi. Také majitel Hranic, Václav Mol z Modřelic byl mezi velezrádci.

Když pak Ferdinand II. vyhrál bitvu na Bílé Hoře, odsouzen byl Mol r. 1622 k smrti, kterýžto ortel proměněn mu byl v doživotní žalář na Špilberku u Brna, kdež také zemřel; město pozbylo svobod, kterýchž bylo od svých pánů dříve dostalo.

Statek Hranický ještě s jinými obdržel za své platné služby proti vzbouřencům kacířským od Ferdinanda r. 1622 darem František z Dietrichsteinů, kardinal a biskup Olomoucký, kterýžto rod katolický ho podržel až podnes.

Týž kardinal poslal do Hranic missionáře z tovaryšstva Ježíšova, aby přivedli obyvatelstvo na cestu spásy. Roku 1624 už se v městě setkáváme zase s katolickými faráři.

Avšak ač Hraničtí obrácení na víru a věrnost ku císaři a králi slibovali, přece těžko jim bylo zapomenouti a odřeknouti se svých dřívějších přátel, svých názorův a domněnek náboženských. Při nejbližší příležitosti zase se odbojnicky postavili proti císaři a katolickému náboženství. General Mansfeld, jenž byl z hlavních vůdců vojsk proticísařských, přitáhl r. 1624 ku Hranicím a jejich obyvatelé naklonivše se k němu, sehnali a poskytli mu ku podpoře 1000 tolarů, summu to na tehdejší bídne poměry značnou. Z města bylo ovšem jen 180 tolarů, a ty byly vypůjčeny, ostatní složeno v okolních vesnicích. Mansfeld na to odtáhl k Lipníku. Když pak přitáhlo vojsko španělské katolické, uzavřeli obyvatelé město a hájili je. V čele odbojných měšťanů stál dědičný rychtář z Bělotína, Malík, bý-

valý rytmistr v císařském vojsku a odrážel dlouho udatně útoky na město činěné. Lid svůj již nespokojený chlácholil naději na brzkou pomoc od Mansfelda; ale když i on ztratil důvěru v pomoc, vrhl se se zámecké věže do příkopu a tak svému životu učinil konec. Měšťané za to odpadnutí byli těžce pokutováni; musili 5000 dukátů ve 40 dnech zaplatiti do důchodů knížecích a vůdcové odsouzeni byli ku smrti, nebo těžkému žaláři a velkým peněžním pokutám. Poprava vykonána 16. října 1627 v den sv. Havla.* Někteří byli na nové šibenici oběšeni, jiní mečem sťati.

Od té doby Hraničtí už vpravili se do svého osudu a dali se horlivými věrozvěsty uvést do lůna samospasitelné církve. Doby tehdejší byly krušné, lidé byli schudlí a válečnými pohromami ustrašení. I vzpomněli si na „pomocníci křesťanů“ a počali navštěvovati náš kostelíček P. Marie. Poutě do něho nabyly v brzku takové obliby, že když později Hranice byly Švédy obsazeny a někteří občané zase odpadli od víry, lid přece ku P. Marii putoval a prý i samého pastora donutil, že průvod doprovázel a modlitby předříkával. Zejména k roku 1672 a 1690 vypravuje se, že ku P. Marii přicházely průvody jak časté tak četné.

V kostelíčku nacházejí se (mimo kazatelnu, kůr a sakristii) 4 oltáře. Třikráte za rok konají se tam služby Boží slavné a také sloužívají se mše sv. při pohřbech.

Mimo kostelíček Marianský byla na hřbitově brzy po něm vystavěna **kaple sv. Antonína**. I před ní stojí mohutné lípy, pod nimiž se někdy káže. —

Za kaplí bývala přirozená skalní jeskyně, která nyní už je vylámána. V ní usadil se r. 1686 poustevník a od té doby tam sídlívali mužové, kteří ve své samotě život věnovali modlitbě, rozjímání a obsluze kostelíčka Marianského. Jeden z nich byl polský šlechtic z Krakova, Šebestian Srzemeski, jenž též v Krakově na kněžství byl vysvěcen. Dosáhnuv v nedalekých lázních zdraví, zamiloval si pěkný ten kraj a žil od r. 1752 v jeskyni jako člen třetího řádu sv. Františka. Nemalých o památné to místo získal si zásluh. Založil ve zdi hřbitovní 14 kaplí s obrázky křížové cesty, aby poutníci pobožnost tu prospěšněji konali. Při stavbě sám pracoval jako prostý nádenník a pak poutníkům, když přicházeli, horlivě modlitby a zpěvy předříkával. Také vystavěl pouštku čili jizbu jako byt pro sebe a jeho nástupce. A konečně r. 1766 uložil 1000 zl., které byl po otci zdědil, jako kapitál na fundaci ku poustevně za tím účelem, aby poustevník nechodil po sbírkách a žebrotou lidi neobtěžoval, nýbrž aby staral se o kostelíček, modlil se a jiné k pobožnosti vedl. Kdyby poustevna přestala, měly se úroky rozdělovati Hranickým chudým.

Mimo poustevnu jsou ještě dvě kaple ve hřbitovní zdi, jedna zasvěcená dušičkám v očistci a druhá sv. Maří Magdaleně.

Asi r. 1780 poustevna skutečně osiřela a proto podíl z fundace připadá od té doby chudým.

R. 1784 zrušena byla jako nepotřebná (?) císařským rozkazem kaple sv. Antonína. Zkáze unikla tím, že majitel statku Hranického ji koupil za 50 zl. a později, r. 1825 městu daroval. Načež se

o potřebné opravy dobrodinci postarali. Jest v ní jeden oltář.

O některých památkostech Hranic a okolí. — Teplice.

Město má rozkošnou polohu. Obzvláště přijede-li se po železnici od Přerova, překvapuje svou zvláštní krásou. Uprostřed náměstí stojí pěkný kostel r. 1764 posvěcený. Na rohu náměstí je radnice; dům ten daroval roku 1544 měšťan a krejčovský mistr Skřitek, věž na něm vystavěl majitel panství Hranického, Kropáč z Nevědomí, a dal do ní r. 1571 hodiny z Opavy se dvěma cimbály, aby obyvatelům naznačovaly dobu a čas, kterého mají v konání svých povinností a ke cti a chvále Boží užívat; v kamennu nade dveřmi je vytesána podoba člověka s nápisem: „Skřitek 1544“. Před farou, kde se kašna nachází, stál farní kostel Hranický, který v druhé polovici minulého století rozbourán byl. V Klichové ulici slouží chrám sv. Šebastiana, r. 1780 vyzdvižený, za skladiště soli.

Dáme-li se k Bečvě, která pod Hranicemi teče, přijdeme na krásné, nyní dobře obnovené tržiště, posvěcené kroky a třicetiletou prací zakladatele Jurika, poče jménem „náměstí Motošinské“. Nyní tam stojí mezi dvěma lipami kamenná socha sv. Jana Nep. Bečva je na ryby dosti bohatá, ale majíc prudký spád, vydírá, když se rozvodní, zde onde mohutné díry, hrne křemel a písek na jiná místa, i na úrodná pole, a zanechává lidem své staré řečiště, které novou pílí obdělávati musí, aby jim aspoň po letech užitek přineslo. Přes Bečvu vystavěn je důkladný most ze dřeva dubového.

Zámek vrchnostenský stojí, jak jej obnovil Kropáč z Nevědomí v 16. století. U Hranic jsou také vojenské školy a při nich překrásný kostel sv. Barbory, r. 1863 nákladem 67 429 zl. zbudovaný.

V okolí Hranic stálo několik hradů, jako Švrčov, z něhož zbyly dosud kusy zdí a příkopy, Hrádek, z něhož viděti pouze příkopy, Drahotuň, jenž po sobě ani památky nezanechal, a Helfenštýn čili Helštýn, jehož

obrovské zříceniny na břehu Bečvy proti městu Lipníku hrdě na příkré skále strmící, vzbuzují podnes obdiv.

S náměstí Hranického vedou rozličné cesty do Teplic můžeme jít buď obyčejnou vozni cestou, nebo, chceme-li užiti překvapujícího pohledu do Teplického údolí, raději půjdeme pěšky na vrch „na hůrku“ a tam odtud dolů do Teplic, anebo se dáme na člunu zavézt, nebo překročivše Bečvu budeme se brát po levém její břehu.

Teplické lázně či koupele jsou přes 300 let pro léčivosť své vody chvalně známy, neboť již r. 1580 popsal je dr. Tomáš Jordanus de Klausenburg. Původně byla tam jen veliká kamenná, zdí obehnaná nádržka, sloužící za společnou veřejnou koupel, a každý se koupal, jak a kdy chtěl, jak se mu užitečným a prospěšným býti zdálo anebo jak mu druzí zkušenější poradili. Teprv Jan Kropáč z Nevědomí, majitel statku Hranického, opatřil koupel střechou, vystavěl na blízku hostinec pro pohodlí hostův a zařídil navodem dra Jordana léčení průmyslné, jehož zásady až posud v platnosti jsou; neboť jak nemoce tak kyselka zůstaly si stejny. Nynější budovu vystavěla kněžna Gabriela Hatzfeldt-Wildenburgová ve slohu italském, dům hostinský ve švýcarském, a byly oba domy r. 1865 hotovy. V dalších letech musely ještě jiné budovy a poplužní dvůr zařízen býti, jakož se hledí všelikým potřebám a pohodlí hostů vyhověti. Teplice leží mezi rozsáhlými lesy na břehu Bečvy a po cestičkách dobře chovaných lze se v celém okolí procházeti.

V Teplicích užívá se k léčení hlavně dvou zřidel, a sice zřídla, z něhož se bere voda na koupání, pak zřídla, kde se bere voda výhradně na pití. Zřídlo na koupání je v lázeňském domě a tvoří nádržku na 54 krychl. m.; pravdělně může se z něho každodenně asi 600 hektolitřů vody čerpati; teplota její obnáší asi 14 stupňů Cel. Zřídlo k pití obezděno jest cihlami cementem dobře spojenými v podobě kusého kužele, jehož stěny do výšky k sobě se kloní, čímž se nejen brání rozkladu kyselky, nýbrž se mírní co nejvíce i prcháni kyseliny uhličité; teplota obnáší asi 22° C.

Nemoce,*) které se v Teplicích s prospěchem léčí, jsou následující:

*) Kurrenta bisk. konsistoře Brněnské č. 5. r. 1871.

1. Počasná nádcha (chronický katar) dýchacího ústrojí (počátky souchotin), pak žaludku a střev, zvláště když spojena je s přílišným tvořením se kyseliny (žáhy).

2. Nedokrevnosť po velké ztrátě krve a šfáv, a po těžkých nemocech, zvláště hlavniče, úplavici a koleře.

3. Hostečnost kože, svalů, kloubův a pakostnice.

4. Nemoce kostí, zvláště zánět kostí a okostic spojený s hnisáním po zlámaninách a ranách střelných a sečných.

5. Počasná vyraženina kožní, která je spojena s protivným svrběním; vředy na nohách.

6. Čivní bolesti: poloustranné bolení hlavy (migréna), bolest v kyčlích (ischias), křeče.

7. Krtice, křivice (rhachitis) a měknutí kostí.

Léčební prostředky:

1. Podnebí nabývá vlastností léčebných tím, že rozsáhlé, většinou jehličnaté lesy, které na blízku lázní po obou stranách údolí se prostírají, při větru (nejvíce jihozápadním) přinášejí vzduch věru balsamický, na ozon přebohatý, který částečně vodními výpary z blízké Bečvy, částečně dešti se schlazuje, vlhkým a tedy pro choré a slabé ku dýchání přiměřenějším se stává. Vdýcnání takového vzduchu posilňuje málokrevné, odstraňuje dráždění ku kašli, podporuje vyměšování šlemu (hleny) u nemocí plicních, osvěžuje lidi nervosní a duševně churavějící.

2. Pití vody ze zřídla, která obsahuje kyselinu uhličitou, uhličitán vápenatý a železnatý. Kyseliny uhličitě je ve pramenech Teplických veliké množství. Kdo vodu hned u zřídla pije, přizná se, že voda, mimo to, že vlažná je a nákysečná, má pernou chuť, právě z kyseliny uhličitě pocházející, kteráž v ústech, jícnu i v žaludku působí jakýs lehký cit palčivosti a když se v žaludku ovlažením sprostila solných částí, vystupuje několika rázy ven lehtajíc v nosu. S ní opouští tělo lidské i jiné plyny, žaludek pocítí zvláštní teplotu a čivy lehkost; také chuť k jídlu se dostaví a záživnosť se podporuje. Dr. Jordanus praví ve své knize: „De aquis medicatis Moraviae“, „že obyvatelé Hranic, již kyselku tu při slabé záživnosti jako lék pijí, za krátký čas 4 - 5krát za den jísti musí, aby hlad ukonejšili“. Dále pozorovati lze, že jisté svaly ústrojí zaží-

vacího živěji se pohybují a že kyselina uhličitá do krve vniklá také srdce i čivné uzliny k jadrnější činnosti pobádá: ze kteréž příčiny krev v těle veseleji proudí, duch i tělo nabývají svěžesti, ráznosti a odhodlanosti. — Uhličitan vápenatý je hlavním činitelem při obnově tělesného pletiva, slouží k výrobě kostíku vápeného a k vyvinutí kostí, svalů a čivů. Blahodárná jeho moc ukazuje se při nemocech, ve kterých tělo příliš mnoho ze sebe vydává anebo nedostatkem vápenatých solnin trpí. — I uhličitan železnatý do krve přechází a dosazuje jí látky, když bledne po těžkých vysilujících nemocech.

3. Účinnivé koupele v kyselce. Hodí se při nemocech kožních všeho druhu, při slabosti čiv- a tělesného ústrojí vůbec. Kyselina uhličitá působí v koupeli především na kůži a její čivnou soustavu; cit při tom jest takový, jako lehké mražení, načež ale záhy blahý pocit příjemné teploty následuje: při tom kůže rumění, nabobří a mnoho potu vydá. Kyselina jako plyn usazuje se v nesčíslném počtu větších i menších perliček na porách kůže a působí zvláštní příjemný cit až rozkošný a pobízí svaly těla k rychlejším pohybům. Že ale z vody také mnoho plynu a to bez přestání uchází, který ve vzduchu komůrky, v níž je koupel, zůstane, pocítí každý v koupeli blahý účinek této kyseliny uhličitě i v očích, nosu a plicích v plné míře, což snadno pozorovati lze, ana ústrojí jejich více vody nebo šlemu (hlenu) vyměšují; ba ani čivné uzliny, které něco hlouběji v těle se nalézají, nezůstanou plynem tím nedotknuty. — Uhličitan vápenatý v koupeli působí dráždivě na kůži, podporuje odstranění pokožné buničiny a vysušuje důkladně slizové pokožky, se kterými do styku přijde.

Koupele nacházejí se v přízemí lázeňského domu a je tam celkem 17 komor. Zařízení je slušné, vany pojmu po dvou hektolitrech vody, která se parou ohřívá. — Také je upravena douche čili koupel kropivá; voda padá s výše 4 metrů a síla její může se dle libosti zmenšiti nebo zvětšiti. — I parní koupel je zařízena.

4. Mléko lze dostati čerstvo dojené v poplužním dvoře vedle lázeňského domu.

5. Žinčice připravuje se na Helštýně, kde se veliké

stádo Taterských ovčí chová. Kdo letní dobou na Helštýně byl a tam na temeni hory ve stínu košaté lípy na krásném květnaném koberci si hověl, který mu tam Tvůrce nebeský prostřel, zůstane opojen jak pohledem na okolní krajinu, tak i přelíbeznou vůní lučních kvítek a travin. Jak jsou všechny ty rostliny šťavnaté! Jak jinak tedy, než že žinčice (ovčí sirovátka), která tam se vyrábí, musí býti také výborné jakosti. — Při užívání žinčice hlavní podmínkou zůstane, aby žinčičář měl vždy dobrou chuť k jídlu a netrpkel na průjem; zkrátka aby záživnost jeho byla docela v pořádku. Odporučuje se při podčasných nádechách plicních a chřtánových, nepřiliš zastaralé zatvrdlosti jater, zlaté žíle a jiných nemocech.

6. Sílicí koupele s trestí smrkového jehličí. Trest z jehličí smrkového vyrábí se každého dne z pupenců právě v lese nasbíraných, dle lékařského návodu, pomocí páry, a přidává se jí 3—10 litrů do každé koupele. Také se jí užívá při nemocech plicních.

Aby hosté při pití jak kyselky, tak mléka nebo žinčice i při deštivém počasí mohli potřebnou procházku konati, zřízena jest mezi domem lázeňským a švýcarským polokrytá chodba na 70 metrů dlouhá a na 4 metry široká, jejíž střecha na 12 sloupích plazivými růžemi ozdobených spočívá, což jest lázním velikou ozdobou, zvláště v čas květu růží.

Při pohodlném počasí procházejí se hosté slabší pod košatými kaštany a lípami mezi domem lázeňským a švýcarským, nebo přejdou přes most na „Smetánku“, velikou to louku s více než 1000 kroků dlouhým stromořadím lip. — Další procházka velmi vděčná vede po tarasu lázeňském po levém břehu Bečvy do Opatovské rokle, čili „údolí Mariánského“. Jiné výlety jsou: 1. Ku věhlasné propasti. Jestliť to ve vápenité skále vodou vyhlodaná prohlubeň, anebo náhlým převratem přírodním povstala 220 stop hluboká rozpuklina, v ten způsob jako Macocha u Blanska, na pravém Břehu Bečvy. Na dně propasti, německy „Gevatterloch“ zvané, stojí voda zelenavá, jejíž přítok a odtok poznati nelze. Při bedlivém pozorování z blízka viděti bubliny z ní vystupovati, které nemile páchnou plynem jako sir-

kovým nebo uhlikovým. Ze dna nahoru je podivaná hrozná na ohromné balvany skal, které tu nad hlavou hrozivě visí, jakoby spádem člověka rozdrťtí a pochovati chtěly. Propast stala se r. 1883 jevištěm hrozného činu; pověstný vražedník služebných, které si spořivostí nějaký kapitál uchovaly, Hugo Schenk, jednu oběť své lakoty, Timalovou, do propasti shodil a tak usmrtil. — Kdo jde odtud dále ku Hranicím, octne se u „čertovy kazatelny“. Zde vody, které před časy tvořily v rovině mezi Černotínem, Hustopečí, Lešnou, Kamencem, Skaličkou a Ústím mocné jezero, prolomily horu vápencovou. — Dále přijde se do Švrčova a pak k soše sv. Jana na skále, odkud je pěkná vyhlídka: totiž v levo poslední výpustek karpatských hor s Helštýnem na konci, v pravo malebné skupiny hor oderských, uprostřed údolí Bečvy s městy Hranicemi, Drahotušemi a Lipníkem až ku Přerovu; i nazpět do Teplického údolí jest pohled krásný. Celou tu cestu lze vykonati ve stínu dubů, lip a buků za dosti krátký čas.

Také po levém břehu lze hned od lázeňského domu vstoupiti do lesa, až na vrch, kde prý před časy stával hrad Teplický; nejdelší procházku konají k „bílému kameni“, odkud viděti i celé údolí Bečvy, i tak zvané moravské Kravařsko. Nedaleko od toho místa s jednoho Sbrašovského pole, něco výše položeného, viděti jest všecky ty krajiny uvedené, a k tomu ještě celé údolí Bečvy nad Černotínem až k Val. Meziříčí.
